

שימוש בתנשמות כמדבירות בחקלאות הינו צורה של הדברה ביולוגית. התנשמת היא עוף דורס פעיל לילה בעלת יכולות צייד מצוינות. עיקר מזונה של התנשמת הוא מכרסמים- עכברים, חולדות, נברנים ועוד. תנשמת אחת יכולה לצוד מאות עכברים בשנה כאשר בתקופת הקינון היא צדה הרבה יותר.

השימוש בתנשמות בחקלאות החל בשנות ה-80 בעמק בית שאן. כדי שהתנשמת תאכל דווקא את המכרסמים המזיקים בשדות ולא במקומות אחרים, יש למשוך את התנשמת אל השטחים החקלאיים. זאת נהוג לעשות ע"י בניית תיבת קינון מעץ המתאימה לתנשמות והתקנתן בשדה או במטע בגובה 2.5 מטרים. כיום פזורות בארץ כ-3,000 תיבות קינון. התיבות מנוטרות כל שנה ע"י אנשי החברה להגנת הטבע ומיזם התנשמות הלאומי, אשר עוקבים אחר הקינון בתיבות, מספר הביצים והגוזלים ובריאותם. עם זאת, דווקא באזור חוף כרמל ובקעת הנדיב מספר תיבות קינון שהציבו החקלאים הוא נמוך בהשוואה לשאר חלקי הארץ. יוצאים מן הכלל בהקשר זה מספר חקלאים מכרם מהרל שהציבו בשטחיהם תיבות קינון.

בהמשך לפרויקט תיבות קינון לתנשמות שהחל באחרונה באיזורנו, חברנו לכפר הנוער ימין אורד שם הנערים בונים לבקשתינו בהדרכתה של עומר מרזל תיבות קינון איכותיות מעץ מלא. התיבות מוצעות לחקלאים בחצי מהעלות (175 ש"ח עלות לחקלאי). ההתקנה היא באחריות החקלאי אך עם כל חקלאי נערך סיור מקצועי לאיתור הנקודות המתאימות להתקנת תיבות קינון. סה"כ הקוצבו לפרוייקט 20 תיבות קינון שיוקנו כנראה בשטחים החקלאיים ביישובים בנימינה, גבעת עדה, זיכרון, דור, כרם מהר"ל, ניר עציון, בתי חנניה. ההתקנות הראשונות בוצעו כבר בנייר עציון וימשיכו גם בבת שלמה ובנימינה- כאשר באחרונה זה יהיה כחלק מהמיזם האזורי לסביבה וחקלאות מושבות השומרון.

רמת הנדיב ואנשי מיזם התנשמות הארצי יעקבו בשנים הבאות אחרי הצלחת הקינון ומדדים נוספים- למשל הרכב המזון של התנשמות בתקווה שהן אכן צדות בעיקר מכרסמים מזיקים לחקלאות ולא חיות בר נדירות. כיום יש באזורנו תיבות קינון רק בכרם מהר"ל (לפני תחילת הפרוייקט הזה). הכוונה היא שהתיבות יחזיקו שנים רבות ויתרמו להדברה יעילה ונקייה מרעלים.

* תודה לראשי הועדות החקלאיות בנימינה גבעת עדה (עמוס וויל) וחוף כרמל (מנשה פולק) על קידום המיזם.

למה חשוב לקדם תיבות קינון לתנשמות בשטחים החקלאיים?

1. זוג תנשמות צד כ-2,000 מכרסמים בשנה! הוכח כאמצעי יעיל ומשתלם למניעת מרבית הנזק מנברנים, חולדות ועכברים בשטח החקלאי, לגידולים ולצנרת. כדי למשוך תנשמות לקנן ולצוד בשטח החקלאי יש להתקין תיבות קינון מתאימות לתנשמות.
2. לקיחת חלק בפרוייקט חינוכי: נערים בכפר הנוער ימין אורד בנו עבורינו תיבות קינון איכותיות להצבה בשדה, ותוך כדי למדו על הדברה ביולוגית, טבע וחקלאות.
3. בעונת הקינון אפשר לבוא עם הילדים והנכדים ולראות את התנשמות ואת הגוזלים שבתיבת הקינון.
4. עלות תיבת קינון לחקלאי שגר באיזור השותפות הוא 175 ש"ח- מחצית מהעלות המלאה.
5. לצורך ההתקנה וההחלטה כמה תיבות להציב והיכן, יקבל החקלאי סיוע מקצועי. הוראות כלליות ופשוטות להתקנה תמצאו בהמשך הקובץ.
6. השימוש בתנשמות רלוונטי לכל סוגי החקלאות, למעט שטחים מקורים- חממות, בתי רשת וכו'.
7. מומלץ להחליט בהקדם על רכישת תיבות והצבתן- הן בשל עונת הקינון המתקרבת הן בשל האפשרות שיאזלו התיבות.

למידע נוסף, התייעצות, רכישת תיבה והצבתה- ניתן לפנות לליאור בנתור מהשותפות לקיימות אזורית:

Liorbentor@gmail, טלפון - 0587272932

הנחיות התקנה לתיבת קינון

1. את תיבת הקינון מומלץ לתלות בגובה 5.2-5.3 מטר מעל פני הקרקע, במקום שקט וחשוך יחסית- כלומר לא ליד תאורה חזקה, כביש, שביל פופולרי וכו'.
2. איפה שניתן מומלץ לחבר את תיבת הקינון לעץ חזק ורחב מספיק כדי להחזיק אותה. במקרה כזה יש לפתוח מעט את הענפים סביב התיבה ולהעדיף תנאי צל.
3. איפה שאין עצים מתאימים, נציב את התיבה על גבי עמוד בגובה 5.2 מטר מעל הקרקע.
4. יש להשתמש בעמוד 2 צול בערך, עדיף מגולוון. רצוי עמוד באורך 5.3 מטר (חלקו יהיה קבור באדמה).
5. חיבור העמוד לתיבה: בקצה העליון של העמוד נוכל להלביש חתיכה קטנה של עמוד בקוטר גבוה יותר. מעל החתיכה הנוספת נחבר פלטה או איקס של ברזל, שאליהם תחובר התיבה בברגים.
6. חיבור העמוד לקרקע: אפשרות אחת היא להסתייע במחפרון- לדחוף את העמוד לקרקע 80-100 ס"מ ואחרי שהעמוד מקובע לחבר את תיבת הקינון. לחלק הקבור יש להלחים "X" ממתכת אשר ייצב את העמוד באדמה, ובכך אין צורך לבטן. אפשרות נוספת היא להלחים לעמוד בגובה מטר ניצב מברזל ולדפוק בו עם פטיש גדול כדי להכניס את העמוד לאדמה. עוד אפשרות היא לחפור בור של 60-80 ס"מ, להניח את העמוד ולכסות בבטון. כמוכן אפשר להסתייע בתשתיות אחרות שקיימות בשטח- עמודים של גדרות ומתקנים שונים למשל.

